

SHOCHAP parcours

jaaroverzicht
NON

PARCOURS

HERSTELGERICHT & CONSTRUCTIEF

Dok Noord 4, hal E, bus 101
9000 Gent

www.vzwparcours.be

04 voorwoord Sonja

06 positief project Sigrid

12 herstelbemiddeling Hans

16 **HERGO** Sigrid & Marlies

24 gemeenschapsdienst Aurélie

28 cijfers Kobe

32 leerproject Mariken & Sabine

In je handen ligt
het jaarverslag
2022 van
vzw Parcours.

In een
kleinere layout
maar met
een even
grote inhoud!

Negen collega's
namen de pen
ter hand,
maakten een
filmpje en een
podcast.

Met de focus op

verantwoordelijkheid

VOORWOORD

Duidelijk omschreven in
het decreet
jeugddelinquentierecht:
jongeren zijn handelings-
bekwaam en dienen gestimuleerd
te worden in groei tot het
opnemen van hun verantwoorde-
lijkheid. Een visie waar we
als Parcours achterstaan. Wij
begeleiden jongeren vanuit de
herstelgedachte waarbij
verantwoordelijkheid opnemen
heel belangrijk is. Vanuit de
hersteldriehoek bekijken we
hoe het jeugddelict zich
vertaald heeft in het leven
van de jongere en zijn
context.

Het is een proces van loslaten
en vasthouden. Elke partij
betrokken bij het jeugddelict
dient zich hiertoe te
verhouden. Hoeveel ruimte
kunnen we aan de jongeren
geven om hun verantwoordelijk-
heid op te nemen? Wat kan de
jongere zelfstandig doen en
waar dienen we te onder-
steunen? Deze afweging maken
de verwijzers in het kader van
hun beslissing en ook onze
medewerkers in de uitwerking
van hun traject met onze
jongeren en hun context.

Verantwoordelijkheid
opnemen is dynamisch en
evolutief. Doorheen onze
begeleiding merken we
verandering en leren jongeren
dat plezier maken en
experimenteren valkuilen kent.
Herstel is een opstap tot het
uitspreken van hun schaamte –
of schuldgevoelens ten aanzien
van de benadeelde partijen.
Jongeren richten zich vaak in
eerste instantie naar hun
ouders en wensen deze relatie
te herstellen. Wij wensen hen
te stimuleren om te leren uit
hun fouten en geven hen kansen
om authentiek hun verantwoorde-
lijkheid op te nemen. Dicht bij
henzelf, bij hun eigen waarden
en normen, vanuit een leer-
proces voor de minderjarige in
volle groei.

We blijven zoeken naar gepaste
ondersteuning om de
verantwoordelijkheid voor het
delict op te nemen, voldoende
gericht op herstel naar alle
partijen. Een boeiende
zoektocht.

Veel leesplezier!

positief project

Wanneer ik Mathijs leer kennen is hij bijna 18. Stipt op tijd meldt hij zich aan voor ons kennis-makingsgesprek. We bespreken wat een Positief Project inhoudt en hoe hij dit zou kunnen vorm geven.

hier laat ik je los van hier af moet je gaan ... met vallen en opstaan

Het wordt al snel duidelijk dat Mathijs over heel wat schuldinzicht beschikt. Ook begrijpt hij meteen dat het uitwerken en concretiseren van een eigen Positief Project nieuwe kansen met zich mee zou brengen. Het invullen van zijn Positief Project verloopt dan ook vlot.

De feiten waarvoor hij aangemeld wordt, liggen maatschappelijk gezien erg gevoelig. De impact ervan laat zich als een tsunami voelen. Niet alleen voor Mathijs zelf, maar ook voor zijn ouders. Vanop de eerste rij ziet hij hoe diep zijn ouders geraakt zijn door zijn keuzes en in welke mate zij worstelen met fundamentele bezorgdheden. Mathijs realiseert zich al snel dat hij een nieuwe weg moet inslaan en hunkert ernaar om het vertrouwen van zijn ouders terug te winnen.

Hij is dan ook meer dan bereid om verantwoordelijkheid op te nemen en intensief aan zichzelf te werken. De engagementen binnen zijn Positief Project zijn talrijk en diepgaand: het opstarten

van gespecialiseerde begeleiding; vrijwilligerswerk uitvoeren; het uitbouwen van een zinvolle vrijetijdsbesteding en toekomstgerichte initiatieven nemen met betrekking tot zijn studies.

De volgende maanden leer ik Mathijs kennen als een ontzettend aangename, verstandige jongeman, die autonomie hoog in het vaandel draagt en van aanpakken weet. Zijn Positief Project verloopt dan ook bijzonder vlot. Binnenkort zit de termijn van zes maanden erop. We hebben aan hem en zijn mama gevraagd om even achteruit te blikken en met ons te delen wat 'verantwoordelijkheid nemen' voor hen betekend heeft.

MATHIJS 'De stap zetten naar verantwoordelijkheid is lastig. Zeker als je een fout hebt begaan. Wat niet wil zeggen dat het niet haalbaar is. Door het Positief Project heb ik moeten stilstaan bij hoe ik met mezelf omga, hoe ik me opnieuw integreer in de maatschappij en hoe ik me opnieuw nuttig kan voelen. Het heeft mij een tweede kans gegeven die ik met beide handen heb vastgepakt. Ik heb heel veel geluk met mijn warm gezin en hierom ben ik ook heel dankbaar. Maar ik heb ondervonden dat mijn moeder het lastig heeft om mij mijn eigen problemen te laten oplossen. Het is net de bedoeling dat ik mijn Positief Project zelf zou afhandelen. Hiermee had ze het in het begin wel lastig. Maar nu dat we bijna een half jaar verder zijn heeft ze het leren loslaten. Dit voelt ook voor mij goed want het betekent dat ze vertrouwen heeft in mij. Dat ze erop vertrouwt dat het allemaal wel goed zal komen. Het voelt goed om weer op het juiste pad te zitten, het is niet makkelijk en deze is alles behalve recht. Maar het zal mij lukken.'

Over Mathijs, zijn mama en zijn Positief Project

MAMA 'Als je kinderen krijgt of hebt, wil je hen beschermen. Als ze klein zijn, probeer je als ouder zo goed als al hun problemen voor hen op te lossen. Omdat dit één van je taken als ouder is. Je wil dat je kinderen gezond en gelukkig zijn en dat alles zo rimpelloos mogelijk verloopt. Door wat er gebeurd is, heb ik sneller moeten leren om dit los te laten. Ik ben iemand die graag alles onder controle heeft. Het brengt mij rust als ik weet dat alles geregeld is. Nu leer ik, met vallen en opstaan, dat je er moet op vertrouwen dat je kinderen zelf hun weg moeten zoeken en hun verantwoordelijkheden opnemen. Ik ben er niet (meer) om de problemen op te lossen maar ben er als ze me nodig hebben. Vroeger, nu en altijd.'

herstelbemiddeling

Vijf maanden na de “beschadigingen” in een leegstaande villa ontvingen 5 betrokken jongeren en het slachtoffer een brief van het parket.

Hierin werden ze geïnformeerd over herstelbemiddeling. Iedereen (met uitzondering van één jongere) verklaarde zich bereid via bemiddeling te zoeken naar een vorm van herstel.

Er werd in eerste instantie aandacht gegeven aan het verhaal en de beleving van de feiten bij alle betrokkenen.

FRIETKETEL
als
VUURSCHAAL

De jongens speelden in de buurt, namen wel eens een duik in het kanaal en kwamen dan in de verlaten villa om te chillen. Eén van de twee woonkamers werd om- getoverd tot clubhuis, een frietketel diende als vuurschaal. Pizza's werden aan huis geleverd. Die zomer sneuvelden enkele ramen en alle spiegels, tot in het kleinste kamertje toe. Ook de keuken werd deels ontmanteld. Zomaar, voor de fun. Op een dag, bloed, veel bloed, één van de jongens geraakte zwaar gekwetst nadat hij onverwachts dwars door een raam was gelopen.

“Een geluk dat er op dat moment kortbij een ambulance voor het rode licht stond.”

De jongens kwamen er met de schrik vanaf, het huis bleef verlaten achter. Verhalen, vragen en antwoorden werden uitgewisseld via de bemiddelaar. Een intensief en boeiend proces.

De benadeelde stelde na rijp beraad een schadebestek op van 4.620 euro, omvattend: herstellen raam 1 op maat, herstellen raam 2 op maat, herstellen buitenraam, installatie binnendeur, container voor opkuis.

De ouders en de jongens waren het eens dat herstel nodig was en lanceerden een tegen- voorstel: kunnen we de schade eventueel zelf opkuisen? Het slachtoffer vond dit een perfecte oplossing en was bereid om alle kosten te laten vallen als de beschadigingen en de keuken helemaal werden opgeruimd.

En zo geschiedde het. Zaterdag 14 januari 2023 sijpelden de vier jongens mondjesmaat bin- nen, de één al stipter dan de ander en elk geflankeerd door minstens één ouder. De instructies van het slacht- offer lagen op hen te wachten en de jongens gingen aan de slag, samen en met hun ouders. Twee bezoeken aan het containerpark later en de villa lag er terug kraaknet bij.

We blikken terug op een mooie bemiddeling waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid nam, de beschadigingen met een voldaan gevoel werden hersteld en de kosten werden kwijt- gescholden.

Voor een korte impressie van deze dag, kan je via de QR-code een filmpje bekijken.

HERGO

Op woensdag 21 december ging een herstelgericht groepsoverleg (HERGO) door in onze splinternieuwe kantoren. De jeugdrechter had ons enkele maanden ervoor gevraagd te verkennen, of de partijen betrokken bij een afpersing, bereid waren om elkaar te ontmoeten. Twee jongeren en het slachtoffer toonden zich bereid om in gesprek te gaan.

Bij het organiseren van een HERGO kiezen we ervoor om ook steeds “de samenleving” een stem te geven. Concreet doen we hiervoor beroep op vrijwillige burgers, mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn bij het misdrijf en geen emotionele band hebben met de partijen. Zij zorgen voor een extra stem vanuit een onafhankelijke positie, een reflectie uit de gemeenschap.

Voor deze HERGO vonden we onze vrijwilliger bij Minus One. Daar werden we voorgesteld aan Rabah, outreachend jeugdwelzijnswerker in en rond Minus One en omgeving. Rabah was onmiddellijk enthousiast om actief deel te nemen aan de HERGO.

**ook gasten
met een
zuiver hart
kunnen
dingen
uitsteken**

Hans – vzw Parcours:

Waarom heb jij deelgenomen aan de HERGO, als vertegenwoordiger van de maatschappij?

Hans – vzw Parcours:

Op welke manier heb jij, als vrijwillige burger, verantwoordelijkheid ingevuld tijdens het kringgesprek?

Rabah: “Als je niet wil dat de samenleving zich nog meer opsplitst of iedereen zich opsluit in zijn eigen bubbel, dan moet de maatschappij haar verantwoordelijkheid nemen en aanwezig zijn bij zo’n herstelgesprek tussen dader en slachtoffer. Ik had het gevoel dat ik dat moest doen. Ik heb mezelf het gevoel gegeven van “Rabah, gij gaat naar daar en ge gaat proberen van uit uw eigen een oplossing voor te stellen of een steentje bij te dragen. Ook om mijn ervaring te delen met de mensen in de kring. Kortom, ik moest daar iets doen. En ook mijn team van de Minus One stond daar volledig achter.”

Rabah: “Ik denk dat ge eerst een luisterend oor moet zijn, want ge weet nog niet veel van de zaak. Naar de beide partijen luisteren, naar de moderator luisteren, want gij, die het georganiseerd heeft, weet wel hoe het zit. Dan luistert ge naar wat de advocaat te zeggen heeft. Ge kunt niet direct als vrijwilliger, die niet juist weet wat er gebeurd is, als eerste beginnen te praten. Neen, ge luistert en ge luistert. Ge baseert u op wat er al gezegd is en dan met de ervaring die ge al hebt als jeugdwerker, geeft ge uw mening. En praat ge met de jongeren. Voilà, op die manier. Simpel, poepsimpel.”

Hans – vzw Parcours:

Hoe beleefde je de wijze waarop de jongeren in de kring hun verantwoordelijkheid opnamen?

Hans – vzw Parcours:

Wat moeten de deelnemers aan een HERGO vooral onthouden na zo'n gesprek?

Rabah: “Het is een gevoelig gesprek. Er is een dader, er is een slachtoffer. De dader moet toegeven dat hij het gedaan heeft. Dat is allemaal niet gemakkelijk, hé. En dan zit je daar in een grote kring. Dat is flippen, hé, flippen. Ik vond dat de jongeren veel gezegd hebben. Ze hebben daar lang zitten praten met het slachtoffer. Maar op den duur, krijg je daar wel niks meer uit, dat mag ook geen vijf uur duren, zeker als ze beseffen dat ze ergens in de fout geweest zijn. Er is gepraat geweest, ze hebben geluisterd naar het slachtoffer, sorry gezegd, ... voilà, c'est bon.”

Rabah: “Bij jonge gasten die een zuiver hart hebben en toch dingen uitsteken ... als ge op tijd daar in tussenkomt, dan kunt ge daar nog iets van maken. Ze denken van: “ik ben jong, ik steek dingen uit en op een dag word ik ouder en dan stop ik daarmee, dan begin ik goede dingen te doen.” We moeten daar ook ne keer leren van afstappen. Van “ik ben jong, ik kan onnozel doen.” Pas op ik ben daar ook ene van hé. Ik heb kweenie wat uitgestoken, maar nu doe ik het goed. En oké, ik doe het goed, maar het zou beter zijn als we van de eerste keer goede dingen doen. Steekt een paar domme dingskes uit, maar we moeten sommige grenzen echt niet overschrijden. Waarom zijn er grenzen? Zelfs bij leuke dingen zijn er grenzen. Ge kunt niet 24 uur op 24 uur op diene zottemolen in Walibi gaan zitten, hé.”

Op 1 september 2019 trad het nieuwe decreet jeugddelinquentierecht in voege. Het doel hiervan was een heldere, snelle en constructieve reactie te geven op jongeren die een delict plegen.

We spreken sinds het nieuwe decreet niet meer over jeugdbescherming maar over jeugddelinquentie. De nadruk ligt op verantwoordelijkheid en herstel. We beschouwen en benaderen jongeren als personen die **eigenaar zijn van hun leven**, die verantwoordelijkheid dragen voor hun daden en de gevolgen ervan.

Wij zien verantwoordelijkheid niet enkel als een individueel, maar als een gedeeld en gedragen proces. Jongeren zijn ook kind van, kleinkind van, neef of nicht van, vriend van, leerling, ... We bekijken of belangrijke contextfiguren mee de jongeren kunnen ondersteunen in het opnemen van deze verantwoordelijkheid.

We stellen de intensiteit van onze begeleiding in vraag: waar ligt de grens tussen wat we van de jongere mogen verwachten én in welke mate we hen dienen te ondersteunen tijdens de uitvoering van hun gemeenschapsdienst.

We merken dat jongeren zoekende zijn in onze complexer geworden maatschappij en de bijbehorende verwachtingen. Jongeren moeten goed presteren op school; ze moeten – zoals vaak opgelegd door jeugdrechters – een zinvolle vrijetijdsbesteding hebben; een sport uitoefenen; misschien nog

naar de jeugdbeweging gaan; zakgeld verdienen met vakantiewerk; voldoen aan een schoonheidsideaal; werken aan hun mentaal welzijn; erbij horen; veel vrienden hebben; ... de wereld ligt zagezegd aan hun voeten. Dit kan positief zijn, maar tegelijkertijd ook voor veel druk zorgen.

De gemeenschapsdienst is een kans voor de jongere om zijn verantwoordelijkheid op te nemen voor het jeugddelict en een manier van herstel naar de maatschappij toe. De jongere is verantwoordelijk voor het welslagen van zijn gemeenschapsdienst. Hieromtrent verwachten we een aantal inspanningen van de jongere:

wie neemt welke verantwoordelijkheid?

instaan voor communicatie; aanwezig zijn op de afspraken; aanspreekbaar zijn; correcte werkhouding; inzet tonen, ... Bijgevolg heeft het niet nakomen van deze verwachtingen gevolgen voor de minderjarige en mag hij hierbij zijn verantwoordelijkheden niet van zich afschuiven.

Een groot deel van onze jongeren zijn in staat om deze verantwoordelijkheden op te nemen. Ze beschikken over voldoende (arbeids)competenties; zijn sociaal vaardig en ze kunnen terugvallen op een ondersteunend netwerk.

Maar wat ons – als begeleiders gemeenschapsdienst opvalt is een stijging in de instroom van intensieve en **complexe dossiers**.

De balans tussen krachten en lasten lijkt soms zoek. We krijgen te maken met zware feiten; soms heel jonge ouders; jongeren met ontwikkelingsstoornissen en/of een psychiatrische problematiek; jongeren die in voorzieningen verblijven omwille van een verontrustende opvoedingssituatie; jongeren met migratieachtergrond; ... Regelmatig merken we een combinatie van bovenstaande elementen. Sommige jongeren hebben een grote rugzak. Zij slagen er vaak niet in om hun gemeenschapsdienst zonder haperingen te volbrengen.

Verwachten wij van deze jongeren teveel in het opnemen van hun

verantwoordelijkheid? Of te weinig? Waar begint de verantwoordelijkheid van de jongeren, hun context en eindigt de onze? Waar begint onze verantwoordelijkheid en eindigt die van hen? **Een hot item** binnen onze teambesprekingen.

We zijn als team voortdurend in ontwikkeling om beter te kunnen inspelen op de noden die jongeren hebben. We begeven ons in een spanningsveld met betrekking tot het begrip verantwoordelijkheid. Hoe kunnen we deze jongeren motiveren en hen ondersteunen in het opnemen van hun verantwoordelijkheid? Hoe kunnen we, zoveel als wenselijk, rekening houden met al dan niet verworven arbeidscompetenties; sociaal-emotioneel functioneren van de

jongeren; krachten en lasten bij de jongeren en hun context.

We experimenteren met aanklampende trajecten waarbij we jongeren begeleiden met gepaste ondersteuning. We versturen herinnerings- en **succesberichten**; we pikken jongeren thuis en/of op school op om samen naar (het kennismakingsgesprek op) de werkplaats te rijden; we nemen de ouders, brussen en andere netwerkpartners vaker mee in het Parcours-verhaal.

Bovendien denken we na over tewerkstellingen met intensieve begeleiding, waarin we 1 op 1 begeleiding voorzien. In deze trajecten werken we zij aan zij en gaan we samen aan de slag op de werkvloer. We begeleiden jongeren zodat ze kunnen groeien in een aantal arbeidscompetenties en ook stappen kunnen zetten in het opnemen van verantwoordelijkheid.

Onze betrachting is om de slaag – en leeransen van een gemeenschapsdienst te verhogen en de jongeren een succeservaring mee te geven. We geloven in de schoonheid en kracht van herstel die het volbrengen van een gemeenschapsdienst teweeg kan brengen.

Het is soms pedagogisch dansen op een slappe koord. We bespreken dossiers uitgebreid op team en toetsen bij elkaar af welke paden we het best kunnen bewandelen. En hierbij stellen we ons regelmatig de vraag: neemt ieder zijn deel van de verantwoordelijkheid op?

2022

in vogelvlucht *

186 Individuele begeleidingstrajecten ten aanzien van minderjarige daders binnen het Leerproject gericht op het herstellen van het delict, het bevorderen van welzijn bij daders en het verminderen van hun kans op recidive.

29 Jongeren kregen de kans een eigen Positief Project op te stellen. Hierin maken ze werk van zelf gekozen initiatieven om herstel mogelijk te maken naar zichzelf, slachtoffer(s) en hun omgeving.

37 Minderjarige daders en hun slachtoffers ontvingen een aanbod tot HERGO: een bijeenkomst waarbij de minderjarige dader en het slachtoffer, elk met hun achterban en een aantal professionele actoren, op zoek gaan naar een constructieve oplossing voor de gevolgen van het delict.

78 Aantal gerealiseerde herstelovereenkomsten

3235 89 jongeren engageerden zich voor 3235 uur aan herstel doorheen werkprestaties ten dienste van de gemeenschap. Dit kan een stadsdienst, provinciale dienst, OCMW-dienst of een vzw zijn. Deze diensten hebben als doelstelling om een maatschappelijke bijdrage te leveren door hun werk en hun engagement naar de ruimere omgeving.

315 Verwijzingen naar Herstelbemiddeling. In 2022 kregen 176 slachtoffers en 294 daders het aanbod om te bemiddelen rond het gepleegde delict. In 44% van de gevallen engageerden zowel slachtoffer als dader zich om vrijwillig te bemiddelen.

74% Van de verwezen minderjarige daders slaagt erin hun maatregel Leerproject of Gemeenschapsdienst correct af te werken. Dit betekent voldoende inzet en motivatie tonen, actief meedenken en meedoen, steeds stipt aanwezig zijn en zich aan de afspraken houden.

'Ik wil weten hoe het voelt om zelf de vragen te mogen stellen. Aan iemand die zelf zaken heeft meegemaakt', zei hij.

Een 18-jarige jongere uit Aalst, in zijn leerproject, op zoek naar antwoorden: hoe kan ik wat er is gebeurd een plaats geven in mijn leven en er tegelijkertijd verantwoordelijkheid voor nemen? Hoe kan ik mijn leven, mijn toekomst vormgeven na dit alles? Op de vraag met wie hij hierover nog in gesprek zou kunnen gaan, bij wie hij om raad kan vragen, bleef het stil. Niet dat hij niet terecht kan bij familie, dat wel. Maar met sommige vragen kunnen ze hem moeilijker helpen.

We nodigden hem uit om in gesprek te gaan met Erdin Zivoli, een 31-jarige man uit Temse die heeft deelgenomen aan een *narratief onderzoek met rolmodellen uit de Roma-gemeenschap.

Erdin: *'Ik heb een beetje moeite met de term "rolmodel". Ik ben niet perfect, hé.*

Maar ik denk dat er sommige dingen zijn die ik met veel geluk en veel steun van anderen heb kunnen realiseren.

Ik wil gewoon laten zien aan jongeren uit de Roma-gemeenschap, maar ook aan andere jongeren, welke mogelijkheden er zijn in het leven of in je ontwikkeling. Ik wil laten zien op welke manieren je dat kan doen, dat je nog altijd een beetje deel uitmaakt van je gemeenschap en niet bekeken wordt als een buitenstaander. A mix of both worlds is possible'.

Via de QR-code onderaan, kom je op onze website waar je de eerste aflevering kan beluisteren.

PARCOURS

HERSTELGERICHT & CONSTRUCTIEF

V.U. Ann Moens & Sonja Van Deynse